

Wyrok z dnia 3 października 1997 r.

II UKN 140/97

Podmiot, któremu ZUS na podstawie art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst : Dz. U. z 1989 r., Nr 25, poz. 137 ze zm.) wymierzył dodatkową - obok ustawowych odsetek - opłatę z tytułu zaległości w opłacaniu składek na ubezpieczenie społeczne, nie może domagać się takiej samej opłaty od ZUS w razie nieterminowej wypłaty świadczeń ubezpieczeniowych.

Przewodniczący SSN: Andrzej Kijowski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Adam Józefowicz, Maria Mańkowska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 3 października 1997 r. sprawy z wniosku Kazimierza C. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w O. o zasiłek chorobowy, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 16 stycznia 1997 r. [...]

1) u c h y l i ł zaskarżony wyrok i wyrok Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 21 listopada 1996 r. [...] oraz decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w O. z dnia 3 marca 1995 r. [...],

2) u m o r z y ł postępowanie w sprawie.

U z a s a d n i e

Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w O. decyzją z dnia 11 października 1994 r odmówił Kazimierzowi C. prawa do zasiłku chorobowego za okres niezdolności do pracy od dnia 15 października do dnia 25 listopada 1993 r. i od dnia 27 grudnia 1993 r do dnia 22 września 1994 r ze względu na zaleganie przez wnioskodawcę z opłatą należnych składek ubezpieczeniowych na kwotę przekraczającą trzymiesięczną składkę. Decyzja ta wyrokiem Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 6 stycznia 1995 r. została uchylona, a sprawę przekazano organowi rentowemu do ponownego rozpoznania z uzasadnie-

niem, że wykaz zadłużenia znajdujący się w aktach ubezpieczeniowych jest mało czytelny i w świetle twierdzeń odwołującego się budzi poważne wątpliwości.

Oddział ZUS decyzją z dnia 3 marca 1995 r. ponownie odmówił wnioskodawcy prawa do zasiłku chorobowego w okresach niezdolności do pracy od dnia 15 października do dnia 25 listopada 1993 r, od dnia 27 grudnia 1993 r do dnia 22 września 1994 r oraz od dnia 14 października 1994 r do dnia 10 stycznia 1995 r.

Odwołanie wnioskodawcy oddalił Sąd Wojewódzki -Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie wyrokiem z dnia 13 grudnia 1995 r. Orzeczenie to uchylił Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie wyrokiem z dnia 2 kwietnia 1996 r, przekazując sprawę Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania w celu wyjaśnienia zastrzeżeń, jakie wnioskodawca zgłasza wobec opinii biegłego księgowego w sprawie zaległości składkowych zainteresowanego za lata 1991-1993.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie uzupełnił postępowanie dowodowe w wyznaczonym zakresie i wyrokiem z dnia 21 listopada 1996 r. [...], odwołanie wnioskodawcy ponownie oddalił. W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Wojewódzki uznał w oparciu o opinię biegłego, że brak dowodu zapłacenia składek na ubezpieczenie społeczne w okresie od stycznia do marca 1992 r powoduje ponad trzymiesięczną zaległość, która skutkuje brak uprawnienia do zasiłku chorobowego do czasu spłaty całego zadłużenia.

Apelację wnioskodawcy od powyższego orzeczenia oddalił Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie wyrokiem z dnia 16 stycznia 1997 r. [...]. Sąd Apelacyjny stwierdził, że wnioskodawca nie udowodnił zapłacenia składek ubezpieczeniowych za styczeń, luty i marzec 1992 r., zwłaszcza że za dowód nie mogą być uznane jego adnotacje dokonywane w dokumentacji podatkowej. Zasadne było zatem zarówno zaliczenie kwoty składek za ten okres na poczet zadłużenia, jak też naliczenie odsetek i tzw. opłaty dodatkowej (również za opóźnienie w zapłacie składek ubezpieczeniowych za lipiec i sierpień 1992 r), wymierzonej na podstawie art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 1989 r. Nr 25, poz. 137 ze zm.). Ponadto przy ustalaniu wysokości swoich obciążeń wnioskodawca przyjmuje błędne założenie, że stwierdzenie niezdolności do pracy jest równoznaczne ze zwolnieniem z obowiązku opłacania składek. Tymczasem zgodnie z § 37 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru

składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (jednolity tekst: Dz. U. z 1993 r, Nr 68, poz. 330 ze zm.), zwolnienie z opłacania składek następuje za okresy pobierania zasiłku chorobowego. Nie nabywając uprawnień do zasiłku, nie mógł wnioskodawca być zwolniony z obowiązku zapłacenia składki za marzec 1993 r.

Kasację od tego wyroku wniosła pełnomocnik przydzielona wnioskodawcy z urzędu i zarzucając naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie przepisu art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 46, poz. 250 ze zm.), a także naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 i 2 oraz art. 328 § 2 KPC, mające istotny wpływ na wynik postępowania, domagała się uchylenia zaskarżonego orzeczenia oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z dnia 21 listopada 1996 r. i przekazania sprawy temu Sądowi Wojewódzkiemu do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu skargi kasacyjnej podniesiono, że w aktach sprawy znajduje się informacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w O. z dnia 19 października 1992 r., z której jednoznacznie wynika, iż wnioskodawca nie zapłacił składek ubezpieczeniowych za okres styczeń - luty oraz lipiec - sierpień 1992 r. Tymczasem wbrew temu dokumentowi i z rażącym naruszeniem art. 16 ust. 1 powołanej ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r., Sądy obu instancji wydały orzeczenia w oparciu o opinię biegłego, ograniczając się z resztą do jej konkluzji i nie dokonując krytycznej analizy zaprezentowanego w niej toku rozumowania. Ciężar decyzji sędziowskiej został tym samym przerzucony na osobę, której opinia jest jedynie środkiem dowodowym, podlegającym ocenie sądu jak każdy inny dowód.

Poza kasacją wniesioną przez pełnomocnika, szereg pism procesowych ze szczegółowym wyliczeniem swoich wierzytelności wobec organu rentowego, skierował też do Sądu Najwyższego sam wnioskodawca.

W toku rozprawy kasacyjnej w dniu 22 maja 1997 r. pełnomocnik Centrali Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zadeklarował gotowość niezwłocznego wyjaśnienia rozbieżności pomiędzy wnioskodawcą i Oddziałem ZUS w O. W tej sytuacji Sąd Najwyższy na zgodny wniosek stron postanowił zawiesić postępowanie kasacyjne (art. 393¹⁰ KPC).

W okresie zawieszenia postępowania kasacyjnego Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w O. decyzją z dnia 2 lipca 1997 r. w sprawie zasiłku chorobo-

wego oraz Inspektorat tegoż Oddziału w W. decyzją z dnia 25 lipca 1997 r. o przyznaniu zasiłku chorobowego zaspokoili w całości roszczenia wnioskodawcy o zasiłek wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie jego wypłaty. W decyzji z dnia 2 lipca 1997 r. napisano ponadto, że ważność tracą decyzje wydane wcześniej w tej sprawie przez Inspektorat w W.

Po podjęciu zawieszzonego postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Wobec uwzględnienia całości żądania wnioskodawcy nie ma już przedmiotu sporu, a zatem zbędne stało się nie tylko wydanie wyroku w postępowaniu kasacyjnym, ale także całe dotychczasowe orzekanie w niniejszej sprawie. Dlatego Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok oraz poprzedzający go wyrok Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 21 listopada 1996 r. [...], a także decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w O.-Inspektoratu w W. z dnia 3 marca 1995 r. [...] tym bardziej że uzasadnienie decyzji tegoż Oddziału z dnia 2 lipca 1997 r. wspomina jedynie o utracie ważności przez bliżej nie określone decyzje wydane wcześniej w tej sprawie. W następstwie tego orzeczenia Sąd Najwyższy umorzył postępowanie w sprawie.

Dla powyższego rozstrzygnięcia bez znaczenia jest fakt, że w piśmie z dnia 13 września 1997 r. wnioskodawca domagał się ponadto zasądzenia od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych tzw. opłaty dodatkowej w wysokości 100% zasiłku chorobowego wraz z ustawowymi odsetkami. Zgłaszanie nowych żądań jest bowiem w postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalne, a poza tym wnioskodawca błędnie uważa, że skoro na podstawie art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 1989 r. Nr 25, poz. 137 ze zm.) ZUS mógł mu taką opłatę - niezależnie od ustawowych odsetek - wymierzyć z tytułu zaległości składkowych, to zainteresowany może to teraz uczynić wobec organu rentowego z tytułu jego zaległości w wypłacie świadczeń zasiłkowych. Tymczasem podobna wzajemność nie występuje.

Z wyżej podanych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 393¹⁹ w związku z art. 386 § 3 KPC orzekł jak w sentencji.

=====